

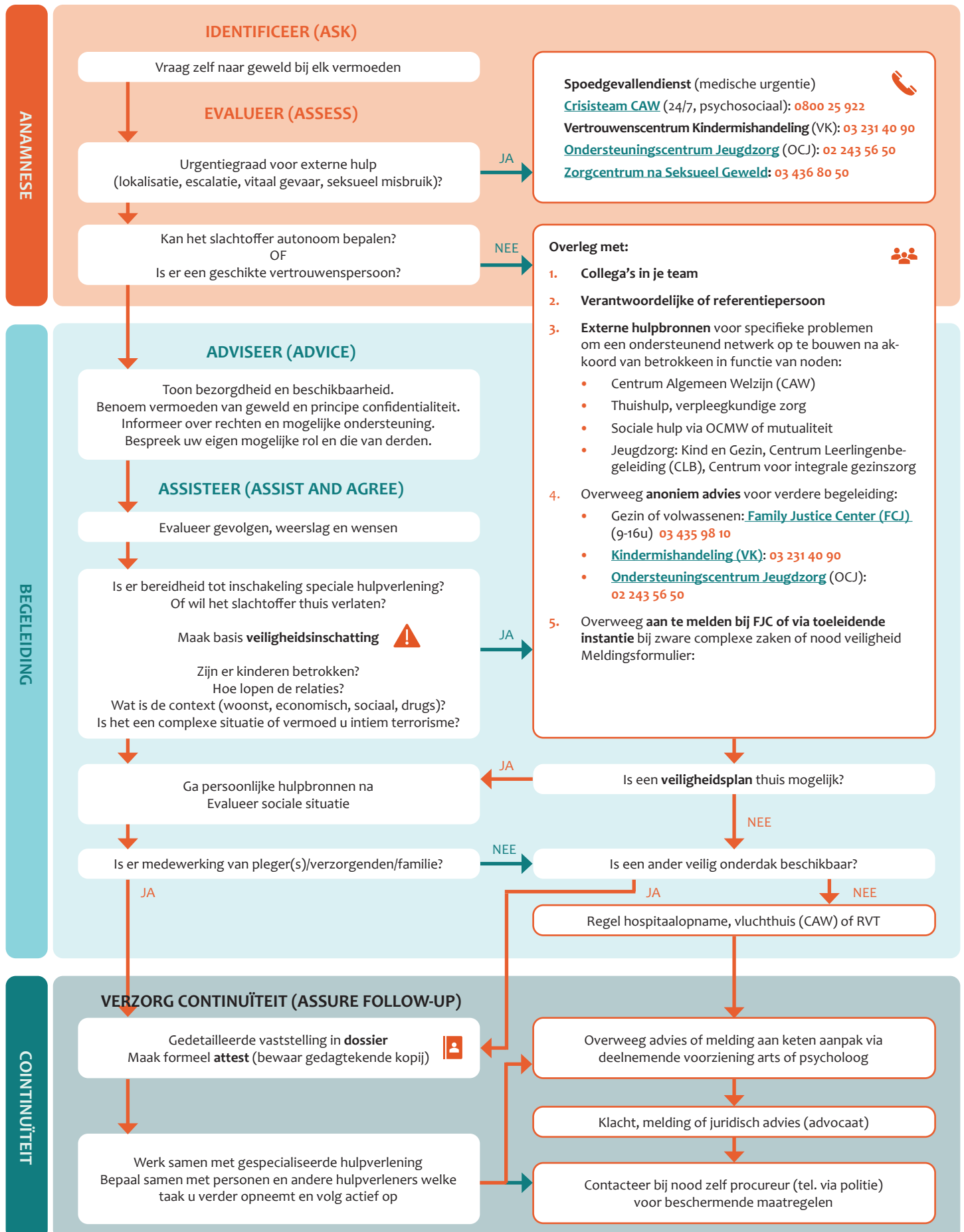
Zorg op eerste lijn bij vermoeden van intrafamiliaal geweld

Aanpak op eerste lijn:

noteer bevindingen van stappen in dossier

Werk samen & kies partners:

in functie van overwegende problematiek

Tips bij vermoeden van intrafamiliaal geweld

WAT IS INTRAFAMILIAAL GEWELD?

Het handelen of nalaten van handelen, veelal herhaald, van iemand die in een persoonlijke relatie staat met het slachtoffer. Hierdoor lijdt deze lichamelijke, emotionele, morele of materiële schade of zal hij er vermoedelijk aan lijden. Deze persoon kan zich hiertegen niet verweren. Dit omvat tevens verbale agressie en seksuele handelingen of contacten tegen de wil van de betrokkene in, evenals cultuurgebonden gedragingen, straffen of rituelen die schade kunnen berokkenen, evenals verwaarlozing (al dan niet bewust).

VORMEN:

- **Psychische mishandeling:** bv. schelden of roepen, intimideren of chanteren, negeren of betuttelen, domineren, isoleren, relatie verbreken, waardegevoel ontnemen, de ander steeds controleren.
- **Financieel of materieel misbruik:** bv. het wegnemen van waarden of goederen, afnemen van pensioen, overdreven financiële compensatie voor verstrekte hulp, misbruik van volmachten, controle van gezinsbudget, geen zakgeld.
- **Fysieke mishandeling:** bv. klappen om de oren, stompen, aanvallen.
- **Schending van rechten:** bv. vergrendelen van verblijf, fixeren of onrespectvol omgaan bij verzorging.
- **Seksueel misbruik:** bv. ongevraagd ontkleden of aanraken van intieme zones, ongewenste seksuele handelingen in het bijzijn van of met de oudere of verkrachting.

HOUDING EN RISICO'S

- Wees aandachtig voor **risicofactoren en signalen** van intrafamiliaal geweld.
- **Vraag zelf naar geweld:** weinig slachtoffers beginnen er spontaan over.
- Heb aandacht voor uw **eigen waarden, emoties en omgang** met geweld.
- Blijf in alle stappen **actief betrokken** bij de begeleiding.
- Neem **uit eigen beweging contact** op, na een afgesproken tijd en herevalueer!

ONDERSCHEID SITUATIONEEL GEWELD EN INTIEM TERRORISME

Soms kunnen partners/ouders de problemen niet meer aan op één of vele levensdomeinen (woning, werk, relatie, middelengebruik, ziekte, cultureel, financieel). Een specifieke hulpverlening dringt zich op.

Bij **intiem terrorisme** is er intentioneel geweld van een controlerende agressor, worden slachtoffers meer en meer geïsoleerd en afhankelijk gemaakt.

Let dus op houding en gedrag van de partners en verwijs!

IDENTIFICEER (ASK)

VRAAG NAAR GEWELD BIJ:

- **Risicofactoren:** jeugdige partnerrelaties, vroege zwangerschap, scheiding of andere spanningen in gezin, sociaaleconomisch moeilijke leefomstandigheden, antecedenten of moeilijkheden van het kind (gedragsproblemen, ongewenst kind). Problemen bij ouders of partners (depressie, laag zelfbeeld, heeft geweld overleefd, alcoholmisbruik).
- **Klachten:** vage, tegenstrijdige of herhaalde klachten bij slachtoffer of kinderen, concentratie- en leerstoornissen.
- **Lichamelijke letsels:** letsels in verschillende fasen van genezing, herhaald voorkomend (bv. breuken) of typische tekenen van (moedwillige) verbranding (handjes ondergedompeld, sigarettenstippen) of letsels aan nek, gynaecologische letsels of soa bij kind of oudere.
- **Gevoelens van angst of depressiviteit** (moedeloosheid, hopeloosheid), **suïcidaliteit of volgende gedragingen:**

GEWELD KOMT VOOR IN ALLE MILIEUS

Gedrag slachtoffer	Gedrag kinderen	Gedrag pleger
Schuldgevoelens en schaamte	Schuldgevoelens	Dominantie
Vraagt om goedkeuring partner	Brutaliteit, agressiviteit	Agressiviteit
Neemt nauwelijks het woord	Verstoorde slaap, leer- of voedingsproblemen	Antwoordt i.p.v. slachtoffer
Weigering onderzoek	Rigide, seksuele houding	Gebrek aan affectiviteit
Weigering huisbezoek	Kinderen handelend als hulpjes van moeder, te braaf, te bezorgd	Uit zich emotioneel moeilijk
Lange tijd tussen letsel en raadplegen of laat raadplegen in langdurig proces	Automutilatie	Minimaliseert feiten
		Vraagt bevestiging van eigen visie

EVALUEER / EXPLOREER (ASSESS)

BEVRAAG EERST DE KLACHTEN, DAARNA PAS DE RELATIES

STEL NEUTRALE, EMPATHISCHE, MAAR EXPLICIETE VRAGEN, ZOALS BV.:

- “Hoe gaat het thuis; zijn er spanningen, heeft iemand u pijn gedaan?”
- “Heeft iemand u thuis al ooit geïntimideerd of bedreigd?”
- “Heeft iemand u al ooit verplicht dingen te doen die u niet wilde?”
- “Bij zwangerschap is er vaak spanning in het gezin, soms zelfs agressiviteit; daarom vraag ik dit aan al mijn zwangere patiënten...”

Meer informatie rond werken aan veiligheid?

https://fjc-veiligthuis.be/antwerpen/wp-content/uploads/sites/2/2021/04/Veiligheidsplan_21-1.docx

ADVISEER (ADVICE)

ALGEMEEN:

- Toon uw interesse, openheid, neutraliteit en empathie.
- Geef duidelijk aan dat grenzen overschreden worden en dat u het als geweld ziet.
- Maak een duidelijk onderscheid tussen handelingen en personen.
- Informeer het slachtoffer over hulpverlening en rechten.
- Bevorder autonomie en onafhankelijkheid.

"Ik vind het vervelend u te moeten zeggen dat dit op mishandeling lijkt"

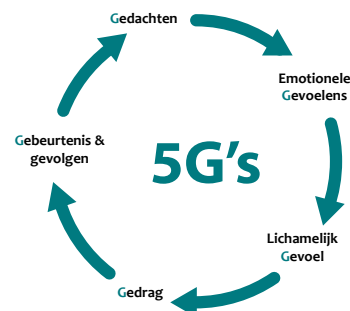
"Ik stel hulp voor bij een team dat daarvoor speciaal werd opgericht"

GA UIT VAN DE 5G'S:

De beleving van geweld levert weerkerend piekeren, emotionele reacties (schaamte, schuld, angst, verdriet, ...) evenals lichamelijke klachten die samenhangen in een cyclisch cognitief proces. Dit vormt praktische aanknopingspunten voor gespreksvoering over ideeën, bekommernissen ('concerns') en verwachtingen ('expectations') voor hulp (I.C.E.).

De 5G's vormen de basis van detectie en bespreekbaar maken van geweld.

"Hoe voelt u zich hierbij?", "Wat bent u bezorgd over?", "Waar bent u bang voor?"
"Wat zijn de gevolgen?", "Wat zou u kunnen of overwegen te doen?",
"Wat verwacht u van mij?"

ASSISTEER (ASSIST AND AGREE)

BEGELEIDING:

- Evalueer gevolgen, weerslag en wensen van slachtoffer en overleg met speciale hulpverlening.
- Probeer niet het probleem op te lossen, maar formuleer in overleg een gemeenschappelijke visie.
- Bepaal welke factoren het geweld uitlokken en bespreek beschermende aanpak en **veiligheidsplan**.
- Help ontsnapingsmogelijkheden te voorzien: benoem 'neutrale' onthaalplaatsen.

TIPS

Help persoonlijk relevante doelen bepalen.
Lijst keuzemogelijkheden op en bespreek ze.
Laat de betrokken persoon bronnen van motivatie beschrijven.
Herken obstakels - reik voorbeelden van hoop aan.
Maak een visuele voorstelling, die als uitgangspunt dient.
Er is altijd de mogelijkheid om andere doelen te bepalen.

VEILIGHEIDSINSCHATTING

Angst om naar woonst terug te gaan?
Typologie geweld (locatie, wurging, seksuele aanranding <72 uur)?
Escalatie in frequentie of aard geweld?
Zijn kinderen betrokken? -> [Kindreflex](#)
Wordt er gedreigd met wapens, tegen kinderen? andere?
Vrijheidsberoving of isolement? Middelengebruik?
Controlerend gedrag partner?

VEILIGHEIDSPAN

Bepaal welke factoren het geweld uitlokken en reactie mogelijkheden.
Bespreek en bevorder ontsnapingsmogelijkheden te voorzien.
Stel een lijst samen met belangrijke telefoonnummers (1712).
Zoek een vertrouwenspersoon of plaats voor een reistas met persoonlijke documenten, medische certificaten, geld en kleren.
Licht de kinderen in over wat ze moeten doen als er iets gebeurt en waar ze onderdak en bescherming kunnen krijgen.
Licht hulpverleners in over wat ze moeten doen als ze iets waarnemen.

VERZORG CONTINUÏTEIT (ASSURE FOLLOW-UP)

ALGEMEEN:

- Een volledig gedetailleerd verslag wordt in het **medisch dossier** bewaard (zie kader: 'medisch dossier').
- Overhandig persoonlijk aan de patiënt een **attest** en bewaar een gedateerd exemplaar in het dossier (zie kader: 'attest').
- Als een slachtoffer klacht neerlegt: uitgebreide medische gegevens worden meegegeven onder **gesloten omslag** met melding 'medisch geheim'.
- Bij **noodgeval** dient de politie op basis van uw inschatting van ernst (noodsituatie) het telefoonnummer van de procureur te geven.

MEDISCH DOSSIER

Datum en uur van onderzoek
Onderscheid objectieve en subjectieve feiten
Beschrijf letsels en functionele weerslag
Medische gegevens enkel meegeven in gesloten omslag 'medisch geheim'

ATTEST

Identificatie van slachtoffer en arts, datum, uur
Geef aan of er direct gevaar is; in functie daarvan zullen de publieke instanties actie ondernemen
Werkombekwaamheid in functie van dagelijkse activiteit (ook huisvrouw/kind)
Overhandig persoonlijk aan slachtoffer of hou dit in dossier

